

محل اوراقه:
درسمادنده باب عالی جاده سنده
دايره مخصوصه در

مُشَارَقَةُ الْقُرْآنِ

۱۳۲۶

انظار:
مسلمکمزہ موافق آثار جدیدہ مع المنونہ قبول الاولیاء
درج ایدہمینی آثار اعادہ و تہار

دین ، فلسفہ ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث ہفتہ لق رسالہ در

درسمادنده نسخہ سی ۵۰ پارہ در

قیرلہ دن مقوا پورو ایلہ کوندریلیرسہ سنوی
۲۰ غروش فضلہ آلنیر.

درسمادنده پوستہ ایلہ کوندریلیرسہ ولایات بدلی اخذ اولنور.

مؤسسری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرفی ادیب

سنہ لکی التی آیدنی

۳۵ ۶۵

۵۰ ۹۰

۵۰ غروشدر

درسمادندہ

ولایتندہ

ممالک اجنبیہدہ

تاریخ تأسیسی :

۱۱ محوز ۳۲۴

عدد : ۲۲

۲۸ ذی الحجہ ۳۲۶ پنجشنبہ ۸ کانون ثانی ۳۲۴

برنجی سنہ

مدنیہ سی آرز زمان ایچندہ تکملہ تقریب ایدر، قازانده «مدرسه محمدیہ» نامیلہ بیوک بر مدرسہ یابدیرمش [شدتلی آقیشلر] برده مطبعہ وجودہ کتیرمش، اصول تحصیل اکال ایتیش . افندیلم ! بویله حیتلی ترکرمز حمد اولسون پک چوقدر :

ایشته اوتوز سنہ دینری اورالرده پیدا اولمغه باشلایان بوتوقی هپ اورا اھالیسنک بزده طوغری کلیشی ایله حاصل اولدی : اونلر بزده طوغری کلیور ، بزده اونلری نور معارفدن حصہ یاب ایلور ایدک : بوندن صکرا بزده اونلرہ طوغرو کیدلم والمزده معارفدن هر نه وار ایسه اونلرہ ویرلم . [شدتلی وسورکلی آقیشلر ایچندہ احمد مدحت افندی چکلیور . نجیب عاصم پک واطرافنی احاطہ ایدن دیگر ذوات حضرت مدحتک النی اوپرلر، آغزینی تقیل ایدرلر . آقیشلر دوام ایدیور . پرده اینر .]

مولعظا

محرری :

مقرری :

سیروزی ح . اشرف ادیب

مناسترلی اسماعیل حق

درس : ۵۰ - ۱۲ ایلول ۳۲۴

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم . بسم الله الرحمن الرحیم .
[و اتقوا فتنة لا تصيبن الذين ظلموا منكم خاصة واعلموا ان الله شديد العقاب . واذكروا اذ انتم قليل مستضعفون في الارض تخافون ان يخطبكم الناس فاويكم فايديكم بنصره ورزقكم من الطيبات لعالمكم تشكرون .] صدق الله العظيم

[و اتقوا] ای قوللرم ، اتقا ایدیکنز ! حذر ایدیکنز ! توفی ایدیکنز ! نه دن ؟ [فتنة] اويله بر فتنه دن ، یعنی موجب عقوبت عمومیہ اولان بر طاقم معاملاتدن صاقینک که [لاتصين الذين ظلموا منكم خاصة] اويله بر فتنه ، اويله بر عقوبت عمومیہ که اصابت ایدرسه جمله کزده بردن اصابت ایدر ، یالکنز ظالم اولانلرہ اصابت ایتیز ، بلکه مظلوملرده برابر محو اولور .

بو [لاتصين الذين ...] قول شریفی ، بعض مفسرین کرامک بیاننه کوره ، [فتنة] نک صفقی در . فقط آشکاردر که فتنه نک کنديسی اصابت ایتیمه جک . بلکه ، او فتنه نک اثری ، اونک ضرری و بالی دیمک . [فتنة] فعل در . (فتان) ک فعلی در .

نه کی ؟ ایشته اوج شی ایله تفسیر ایدرلر . بری : اتحاد و اتفاق بوزه جق کلمات مفسد تکارانه . غیبتلر ، نیمه لر ، بهتانلر ، هر کسک حوصله سی آلمایه جی سوزلر ... بونلر که عموم ناس حقنده تہیج افکاری موجب اولور ، افتراق کلمه یه بادی اولور .

بوکا دائر پک چوق احادیث شریفه وار . بخارینک آریجه بر « کتاب الفتن » ی وار . بو قدر سنہ لدینری اسلامیتک دوچار اولدینی صدمه لر هپ بویوزدیندر . ملت اسلامیه نه درجه اضمحلاله

دوات علیہ نک تحکیم و تقویہ سی زائل اولنجه دیگر طرفدن نیجه تنسیقات ایله تزئید قوت ایدن روسیه قریم میرزالرینی بربرینه دوشوردی . قریم شبه جزیره سی کندی اولادینک قانی ایله بولامغه باشلادی . بالآخره حمایه نامیلہ اورایه کیرن روسلر آرز زمانده حمایه یی تغایه تحویل ایتدیلر . او مملکت ترکک الذدن چیقدی ، آلت طرفنی سویلیه جکم . قورقپورم پولتیقه یه طوقورم . [کولوشلر]

قریمک بزده ارتباطی منفک اولمسندن یوزلرجه سنہ صکره عثمانلی . ادبیات جدیدہ سی یکی بر رابطه اشکیانه باشلادی . یالکنز قریمک دده کل آسیاده کی قارداشلر مرکز انظار دقتنی بو ادبیات جدیدہ نک مرکز بتون انتشاری اولان استانبول جلب ایتیمکه یوزطوتدی . بونی الکابی بیلن عثمانلیلرک برسی بنم . مقاله مک مبادیسنده دخی دیمش اولدیغ وجهله اورادن کلن پک چوق ذوات ایله معارفه لر وار ، مذاکره لر سبق ایتشدرد . بزم نشریات عثمانیه مرکز اورالره نفوذیله عثمانلی و تاتار شیوه افادہ لری آراسنده کی فرق یواش یواش زائل اوله رق انلرک دده کندی ترکجه لرینی عثمانیجه صورتندہ یازمسنی تأمین ایتشدرد . حتی طارلیه لم ! بزحالا لسانجه کندی استقلالمری تأمین ایدمک . اونلر ایسه دهاشومبادی تکمللرنده کندی لسانلرینی بالحفاظه ترکجه مری بزم غبطه ایدم جکمز بر سادہ مک ایله یازمقده درلر . [آقیشلر]

بو آدملرک ایچریسنده بالخاصه « اسماعیل غانسرپرسکی » اسمنی کمال تجیل ایله یاد ایتیمک وظیفه قدر شناسیدن در . [آقیشلر] یکرمی سنہ دن متجاوز بر زماندن بری هیچ بر مشکلات بو آدمی منع ایدممدی . « ترجمان » نامیلہ تأسیس ایلدیکی غزته ایله یازدی ، اصول جدید اوزره مکتبلر آچدی . بر چوق طرفلردن اصول جدیدہ علمینه ممانعتلر ایقاع ایلدیکی حالده بو اصولک ثمرات حاصله سنی ارئه ایله انلرہ غلبه ایلدی . شیمدی اصول جدید روسیه نک هر طرفه استیلا ایتیمکده در .

دوشونملی که تا کاشغرده اغنیای تجاردن حسین بای حضرتلرینک ثمره سخاوتلریله نہاری ولیل بیوک بر مکتب لسان و معارف عثمانیه یی نشر ایتیمکده در . بو ذوات ستوده سمات معصوم افندی نامنده بر آدمی استانبوله کوندرمش و اصول جدیدہ یی و بعض فنون آلیه یی تحصیلدن صکره مملکتته دیروب بو مکتبه مدیر و معلم تعیین ایله مش در . معصوم افندی ایله دائماً کورشور ایدک . افکار عثمانیه یی کنديسنه تمامیلہ تلقین ایتشم در . حسین بای حضرتلریله دده ملاقات و حسیات ترکیه سنی محبت عثمانیه جهتنه تشواق ایلدک .

بوصردده هیچ اونوتیله میه جق اسملردن بریسی ده فاتح قریموف افندی اوغلمزدر . استانبولده اکمال تحصیلدن صکره وطنه دونوب برده مطبعه کشادیلہ نشریاتہ باشلامشدر .

هله استاد محترم ، ناشر مکرم قازانی عالم جان افندی حضرتلری کچن سنہ شهرمری اشراف بیورمش اولدقلری کی برسنه دخی حج شریف سفرنده شهرمرزه اوغرامشدر . فضل و عرفانی محیط بر ذاتدر . حال وزمانک مقتضیاتنی او قدر کوزل اکلامشدر که هر مملکتده بر عالم جان بولنسه یالکنز ترکلری دکل بتون مسلمانلرک احوال عمومیه

دوشدایسه هپ بوچشید فتهلردن در. دشمنلرك اك برنجی سلاحلری، اك مؤثر دیسهلری اودر .

عوام مسلمانك دین اسلامه محبتی زیاده ، جانندن عزیز، قیمتی اولدینی ایچون ، ارباب فساد دائماً منویات فاسدهلرینه اونی آلت اتخاذا ایدرلر، چونكه اونلرك احكام دینییه وقوفی یوق . احاطه ایده میورلر، حلال ، حرامی اجمالاً بیلسلرده درجه سنی تقدیردن عاجز قالیورلر. حالبوکه شریعتده عزیمتلر اولدینی کبی رخصتلرده وار ، عموم بلوی ده وار ، اوده بیوک بر قاعده در علم فقهده . عموم بلوی که ناسك اوته دنبری الفت واعتیاد ایتدیکی شیر . هر نه قدر منکرده اولسه فقها منر اونلری خوش کورورلر . او خصوصده قیل وقال ایتزلر . بونلره ایلشیمك ، هیجانندن باشقه بر فائده بی منتج اولماز، دیرلر. مثلاً : توتون حرامدر ، دی . اورتهلق آلت اوست اولور .

حالبوکه اباحه دلیللری ضعیف اولسنه کوره البت مکروه در . تعبیر اهون بودر . بو کراحت ده تحریمیه در . ما کولاتده کراحت تنزییه اولمازیا . کراحت تحریمیه ایله مکروه اولانلر ایسه حرامه یقین عد اولونور . بامکه مصر اولورسه ، اعتیاد اوزره ایشلرسه عذابه بیله سبب اولور .

ایشته ناسك بر طاقم شیرجی وار که اعتیاد اولمش . حرامدر ، دیسهك ده ایچهك ؛ کبائر دن در ، دیسهك ده ایچهك . اونك ایچون بو خصوصده حقنده نص قطعی اولمیان بو طاقم شیرده جفا القلم حکم ویرمك موافق مصلحت اولماز . دین اولورلری ، او مجتهدین کرام بو حقایقه واقف ایدیلر . احکام منیفه شرعییه شدتلی کوسترمك ، قابل تحمل اولمیه حق مرتبه تصعب ایتمك معرفت دکلدر . دین مینمزدن عالمی صغومق . هر شیشی یازملی ، هر شیشی سویلی . فقط او صورتله که قارئك ، مخاطبك قلبنده بر محبت پیدا ایتلی . اوامر شرعیهك مشتمل اولدینی فوائد مادیه و مغنویه بی تشریح ایتلی . مناهینك مضراتی تفصیل و تعداد ایلی . اگر او ذاتده ادراك وارسه اوامر شرعییه سو سو ایفایه باشلار ، مناهیدن نفرتله اجتناب ایدر . اوکا : یاپ ، یاخود یایمه ... دیمکه بیله حاجت یوق . بو ، بویله در .

ایشته بونك ایچون (عبدالغنی نابلسی علیه الرحمه) دخان حقنده مخصوص رساله لر یایمش . اباحه سنه قائل اولمش . بوندن ایکی یوزسنه اول دها بومسئله بی موضوع بحث ایتمش ، تدقیقه لزوم کورمش . بر طاقم ادله بی ترجیح ایله مباحدر ، دیه بیلمش . فقط محذورلرینی ده صایمش .

— شمدی مجتهد یوق . حرمتیه حکم ایده میز . مباحدر ... دیمش ، اوراده بر اقمش . رفته رفته ناسی اصلاح ایتمك موافق حکمت و عقل در . و بونك حسن تأثیری ده کورولور . ملائمت ، اسالاس در . جبر و شدتله ایش کورولمز . زورله دین قبول ایتدیر یلزم . هر مسئله ده ایلری کیدیلز . ناسك اعتیادی نظر دفته آلیر . خمرك حرمتیه دائر آیت قطعیه نزولنه دکن نه قدر زمان کجی اربابنه معلوم در . ممکن دکی ایدی الله تعالی همان دها اسلامیتك ایلک کونلرنده بر آیت جلیله ایله :

« خمر حرامدر » دیسون ؟ فقط او یله یایمادی . اولاً « قل فیهما اثم کبیر و منافع للناس و اثمهما کبیر من نفعهما » آیت جلیله سنی انزال بیوردی . کورولور که قرآن دده اشریع احکام باینده بومسلك تدریجی وار . اگر دینزده بو خارقه لر ، بو حکیمانه مسامکرا و ماسه پدی اوج در یوز میلیون افرادی دائره نجاتنه آله بیلر میدی ؟ حضرت پیغمبر او حکومت معظمه اسلامییه بی فصل قوردی ؟ نه حکیمانه . تدریرلر ، نه تدریجی شمر یلر ... بونلر هپ بزه اساس اوله حق شیردر .

ایشته بر مشالی کوز منر اوکنده : مثلاً توتون . بویله شیردره مدبرانه حرکت لازم . چونکه منع ایتدکجه مضر اولور . او یوزدن يك چوق فناقلر ظهور ایدر . بر زمان پادشاهلر اعدام ایله منعه چالیشمشلر . حالبوکه دها زیاده اهلینك حرصی آرئمش . بونك ایچون علما حکیمانه بر مسلك طوتمشلر : مکروه در .. دیمشلر ، کچمشلر . عقل سلیم صاحبی ترکنه چالیشملی . یعنی انصاف ایتلی . مضرتی اولان شیردن اجتناب ایتلی .

ایشته بو و بونك کبی بر چوق شیر وار که عزیمتله عمل قابل اوله ماز ، رخصت طرفه کیدیلر . جناب حنك يك چوق رخصتلی وار . هر نه بی حرام قیامش سه اوکا مقابل مطلقاً بر حلالی وار . صوکر ا حراملر ، حرمتلرده قید ایله ، قیود ایله مقید . اونی اهلی ، اربابی بیایر . فقط عارف اولمیان کیمسه لره موجب هیجان اولور . اونك ایچون بو طاقم کلماتی قیددن ، قیوددن عاری اوله رق کوسترمك ، بویولده نشر یاتده بولونمق محضاً مفسد لرك کاری در . اونی تأویل صحیحه ارجاع ایتك وظیفه در .

ایکنجیسی ده مداهنه در . یعنی « امر بالمعروف ، نهی عن المنکر » ی ترك ایتك . بوده ، بو امر بالمعروف و نهی عن المنکرده وظائف دینه دندر . ترك ایتك مداهنه در ، دیرلر ، هر کوردیکی فناقلدن سکوت ایتك موافق شرع دکلدر . فناخی قولاً ، فعلاً انکار لازم . منکرانه قارشی اغماض ... بوده فتنه ده داخلدر . ظالمه ظالم ، مظلومه مظلوم دینه منر سه حیات ، سعادت قالماز . حق سویلك ، لائمك لومندن هیچ خوف ایتیه رك ظالمه ظالمسك دیمك ، حق نه ایسه بیان ایتك ، محاکم ده دائماً احقاق حقه چالیشمق ، دائماً حقوق عبادی کوزتمك ... بیوک بر وظیفه در . بونك خلافتده حرکت فتنه جیلک در .

اوچنجیسی : ترك جهاد در . بوده فتنه در . جهاد فی سبیل الله لازم اولنجه تکامل ایتك ، اهمیتله تلقی ایتمهك ، مال ایله ، جان ایله اعداء دینه قارشی مجاهده لازم کلنجه کناره چکلمك ... بو ، ای بر حرکت دکل . بتون امت اسلامییه یکو وجود اولمش ، محافظه دین و موجودیت او غورنده میدان مجاهده یه آتیشمشلر ؛ بو صره ده کناره چکلمك فتنه جیلک دکل ده نه در ؟ ذاتاً فتنه جیلک بویله زمانلرده بالی اولور . هر کسک ماهیتی میدانه چیقیور . جهاد دن قاجق ... چوق فناشیدر . بر مسلماننه یاقیشه حق شی دکل . جهاد عمومی خصوصنده [انفر و اخفاً] و ثقلاً و جاهدوا فی سبیل الله] کبی اوامر قطعیه سبحانه واره . جهاد بختنده

حذف مضافه حاجت یوقدر . او عقوبت ، فتنه دن آریلاز شی در .
کویا که فتنه نك كندی در . مسبب ایله سبب بیننده اتحاد ادعای ،
سببیتده مبالغه بولنق ایچوندر . الحاصل معنای شریف بودر .
سبب نزولنی ده ایلروده بیان ایده جکزر .

فتنه بی اوج شیئه حصر ایدیوروز . اتحادی ، اتفاق ، کافه
مؤمنین بیننده مراعاتی لازم کلن اخوت و مودتی محل اولان ، بالعموم
عثمانیلر آره سنده افتراق و تنافره بادی اولان برطاقم سوزلر ، افتراق
کله بی موجب اولان کلام مفسدتکارانه ... ائک باشه کلرلر .

ایکنجیسی : مداهنه . علما امر بالمعروف ونهی عن المنکر ترک
ایتمک ، حلالی ، حرامی ، هرشیئی مساوی طوتمق ؛ حق نه در ،
سویاهمک ، شهادتی کتم ایتمک ؛ برشهادت لازم کلیرسه ایجابنده ،
اونی ایفا ایتمهک ... بوده مداهنه در . کندیسنه ، اقریاسنه مورث
ضرر اوله حق شهادتدن قاجار ؛ بونک حقنه آبروجه آیت کریمه
واردر . استعید بالله [یا ایها الذین آمنوا کونوا قوامین بالقسط
شهداء لله] دائماً حق سویلیک ، طوغرو یره شهادت ایدک . ولوکه
کندی نفسکزه ، آنا کزه ، بابا کزه ، ائک یقین اقربا کزه اولسون .
[ولاتکتموا الشهاده ومن یکتها فانه آثم قلبه] حق شهادتی کتم
ایتمکزر . هرکیم حق شهادتی ایفا ایتمزسه ، ترک ایدرسه اونک قلبی
آثم اولور . یعنی معصیت قلبی احاطه ایدر . کتم شهادت اولیله برقره در که
مؤمنک قلبی قرار دیر . حق ، حقیقی کتم ایچون . اعضا وجوارحه عائد
کناهلر اولدینی کبی ، قلبه عائد کناهلر ده وار . بونلر ، مداهنه دن کلیر .
حسیات دینه نك خلافتنه بر حرکت در . آنک ایچون مداهنه در .
شهادت حقه بی کتم ایتمک ، امر بالمعروف - نهی عن المنکر باینده تکاسل
ایتمک ، ظالم ایله مظلومی تفریق ایتمهک ، عکس قضیه ایدرک ابطال
حقوقه جرأت ... بونلر مداهنه در . صوکر اتکاسل عن الجهاد نه لر در ؟
یالکزر « جهاد » دیمکله اولماز . یالکزر قلیجی چکوب دشمنه کیتمه
جهاد دینمز . اسبابی حاضر لاملی . اولامعارف ؛ صنایع لازم .
شمدی اسکی زمانلر کبی دکل . عسکر ائک مکمل اسلحه ایله مجهز اوله حق
دها مکمللری وارسه ینه اولماز . جهاد اودیمک در .

کندینک فوقنده ترقیات ، برطاقم فوق العاده قوت بولونورسه مقابله
قابلی ؟ الله بزه نه بی امر ایدیور ؟ « کندیکری تلف ایدک ! »
دیمور . « ایجابات عصریه کوره دشمنلره نه ایله مقابله ممکن اولورسه
اونلری حاضر لایک ، نقصانکری ازاله ایدک . اوندن صکره دشمنه
میدان اوقویک . » بز ، هپ بو حقیقه قارشی کوزلریمزی یومدیغمز
ایچون برچوق یرلری غائب ایتمز . یالکزر بوراسی دکل . بتون
دنپاده کی ممالک اسلامییه بو حاله کلش . هپ تفرقه دن ، کوره نك
بلاسندن ، افراط و تفریطدن . برطاقلری افراط ایدیورلر ، حدلرینی
بیلیمورلر . برده بونک نقیضی وار : بتون بتون کوشکلک ایدیورلر .
ایکی فرقه در دین اسلامی بو حاله کتیرن . بتون ممالک مسلمینی دشمنلرک
انه دوشمشلر . برفرقه مزوار که بزه یالکزر آخرت لازم دیمورلر . باشقه هیچ
برشی لازم دکل . ارباب زهد و تقوی یولی طوتارلر . بونلر فی الحقیقه

فرايضه دینه سنی ایفاده تکاسل ایدنلر ... بونلر ده ظالم صاییلر ، یعنی
حقوق اسلامییه خالدار ایدر . اونک ایچون نه بیورور : [واتقوا
فتنه لا تصین الذین ظلموا منکم خاصة]

[شمدی کله لم « لاتصین » جمله سی فتنه نك صفتی اولیورمش .
بوصورتده [لا] ده لاء نافیه در . لکن فعل مضارع لره نون تأکید لاحق
اولماز . امرلره ، جواب قسملره کلیر . برده بو ، نفی محضدر . نون
تأکید نصل کلیر ؟ صوکر ا علمای تفسیر تحقیق ایدیورلر : بعض
کره نفیلر نهی حکمنی آلیر . برنی دن که مقصود نهی در ، صیغه نهی
حکمنده عد او انور . یعنی شویله یا یمایک که ، بونی ایقاع ایتمک که
اولیله بر بلای عمومی کلسون ، هلاک و اضمحلال کزه باعث اولماسون ،
دیمک اولور . مادام که « اتقا » امر شریفندن مقصود ، بویله بر مصیبت
عامه نك وقوعنی منع ایتمک در ؛ بوراده نفی ، نهی حکمنده اولور .

ابوالبقاء مرحوم طوغرو دن طوغرویه نهیه حمل ایتمش . دیمک
بو توجیه وجهه مطاع اوله مامش . چونکه او وقت صفت اوله ماز ؛
مکر که لئک کتب تأویل ایله اوله بیلسون]

اولیله بر فتنه دن حذر ایدیکز که او فتنه کله جکی وقت عام اوله رق
کلیر . بر چوق قورولرک یاننده یاشلرده یانار . بر چوق نفوس
معصومین ده فنالره برابر محو اولور . مثلاً : بر حرکت شدید اولور .
دشمن استیلا سی وقوع بولور ... او وقت ایی ، کوتو سچلیمز .
عمومه بر دن - عیاذاً بالله - آفت کلیر . اما صوکر ا هربری نیتنه
کوره حشر اولور . جهت اخروی سی اولیله در . جهت دنیویه بر طرف
ایدیلر .

بعض مفسرین ده : « لاتصین » جواب امر در ... دیمشلر . هانی
امر لر دن صوکر ا فعل مضارع ان مقدره ایله مجزوم اولمازی ؟ مثلاً
[آمن بالله لاتدخل النار] کبی الله ایمان ایت که جهنمه کیر میه سک .
بویله بر ترکیب اولسه نحوه « جواب امر » دینیر . بوراده [واتقوا فتنه ...]
فتنه دن دائماً صاقنک که [لاتصین الذین ظلموا منکم خاصة] مظلوم
ملرک ده هلاکته سبب اولمایه سکزر . ظالملر وارسون دنپاده بولمازسه
آخر تده بولور . بوراده مقصد ، بیکناهلری آفندن اسیر که مکدر .
اونک ایچون تقدیر کلام نه در ؟ [واتقوا فتنه اذا اصابک لاتخص
بالذین ظلموا بل یم جمیع الناس] اولیله معنی ویریمورلر . یالکزر
فتنه بی چیقار انلره و آنلره طرفدار بولونان خائنلره مخصوص قالماز .
بلکه سائر لر ینه ده عموم و شمولی اولور . بو ، نه قدر بیوک وبال در ! .
شیمدی هر حاله فتنه بر خصلت ذمیمه در که انسانک ذاتیله قائم .
فتنه نك کنیدیسی اصابت ایتمز ، بایکه اونک اثری . بو حاله یا اصابته
استعاره وار دینه جک ، یا خود حذف مضاف التزام اولنه حق : یعنی
اوقتته نك تواید ایده جکی مضرت دیمک در . چونکه اصابت ایدن
بودر . فتنه ، فتنه کارک کندی صفتی در ، اونک ایله قائم در . او ،
بر فعل اختیاری در که منهی عنه در .

لکن بعض کره سببیه مسبب بیننده اتحاد ادعا او انور . قوتلی
بر سبب اولورسه مسبب مقامنه قائم اولور . اونک ایچون قول تحقیقه کوره

« غلات متصوفه » در . بویول طوغرو یول دکلدن . تنبلک دیه ایشلرینه اویله کلیور . اونک نظرندہ چالیشمہ نک ، قزانمہ نک هیچ اہمیتی یوق . اللہ نہ بولورسہ او کافی . توکل ، قناعت ... توکلی ، قناعتی دہ بیلیمز . حاشا ، اسلامیت عطائی قبول ایتمز . رسول اکرم افندمز [اطلبوا الرزق فی خبایا الارض] بیورور . قرآن کریمدہدہ : [هو الذی جعل لکم الارض ذلولاً فامشوا فی مناکبہا و کلو من رزقہ] بیورولور . اللہ تعالیٰ رزقکزی طاغلوک تپہسندہ ، یرلرک دیندہ آرایک ، دیور . بی نہایت کشفیات ایله دین اسلامی اعدانک فوقدہ برقوتلہ اعلا ایدک . یالکز صنعتلہ ، اکین اکمکله دکل . رزقکزی یرک دینہلرندهدر . اصل ثروت ملیہ ، ترقیات ، برچوق معدنلر ایشلمک ایله حاصل اولور . زیر زمیندہ ہر درلو معدن وار . بونلر یرک دیندہ طورورسہ نہفائدہ ؟ اللہ عبت می یارامش ؟ [وانزلنا الحدید فیہ باس شدید و منافع للناس] بیورمش . دمیری مدح ایدیور . دمیر اولمازسہ هیچ بر صنعت اولماز .

حدیدی بن انزال ایتدم ، تکوین ایتدم . اونی مواقع لازمیہ یرلشدیردم . اوندہ قوت عظیمہ وار . ناسک منافعی ہپ اونکله قائمدر . براقایک اویردہ دورسون . صکرہ حکمت الہیہ می ضایع ایتمز اولورسکز .

انسان آلتونسز اولہ بیلیر . وکاغده براعتبار مالی ویریلیر ، اونک یرینہ قائم اولور . فقط دمیرک یرینہ هیچ برشی قومماز . اونسز خصملہ جہاد اولماز . [فیہ باس شدید] اوندہ بیوک برقوت وار . حرب و ضرب ایچوندہ دمیر وچلیکک اہمیتی عظیمدر . ہر معدنک باشقہ باشقہ اہمیتی وار . تخریبی ، ایشلیمسی اوامر نبویہ ایله ثابتدر . ہر کسک الندن حاضری آل ، موجودینی چکمکہ چالیش ... دوستلق می بو ؟ عالم طوپراغی آلت اوست ایتسون ، سن طاغارجکی چک طور ... لایقہی بومسکنت ؟ دیگر طرفدن پارہلر دشمنہ کیتسون . بومسلکک نتیجہ سی طبیعتیلہ افلاسدر . درلو درلو سہولت وار . عالم درلو ہزلر اورتہیہ قویارلر . بونلردہ منفعت وار ، ترقی وار . مجبورسک قولانمہیہ . بیکلر جہ امرلر وار . هیچ برینی کورمہ ؟ اللہک ، پیغمبرک امرینی دیکلہمہ .. نتیجہ سی نہ اولور ؟ دیندہ ضعف کلیر دنیاہدہ ضعف کلیر . دنیا کیدنچہ بلاشبہ دیندہ کیدر . انسان بیک درلو مضایقہ ایچندہ اولورسہ خلوص قلب ایله ایضای عبادت ایدہ بیلیرمی ؟

حاصلی : [خیرکم من لم یرک دنیاہ لاخرتہ ولا آخرتہ لدنیاء ولم یکن کلا علی الناس] حدیث شریفی دہ مشہوردہ جامع صغیر حدیثلرنندن در پیغمبر . ذیشان افندیوز بیورلر : رزقکزی اوتہ کینک بریکنک مضر تئندہ آرامہیک . فقرانی آزدہ رک ثروت صاحبی اولمغہ چالیشایک . رزقکزی معدن کشفیلہ استحصالہ غیرت ایدک . یرلردہ ، طاغلوک تپہسندہ تخری ایدک ، نہ قدر منابع ، نہ قدر کشفیات وار . جبال شاہقہدہ کی اورمانلر آزشی دکل . فقط ، یرک التئدہ کی دینہلری ایشلمک ایچون شرائط لازمیہ وار معرفت ، ثبات ، جدیت لازم .

ہر شیدہ متانت ، حسن اخلاق لازم . امورک کافہ سی اہل واربابنہ تفواض اولملی . ایشتہ ایشکہ بن بیلیم ، سنک قاریشام . فقط سن دہ نیم ایشمہ قاریشام . اسرارمہ واقف دکلسک . ہرشی اہانہ ، اربابنہ براقلملی ہر شیدک حدودی تقریق ایدیلہ جک . برنجی طاشدن آیزمق قولای دکلدن . مطلوب تجربہ بی میدانہ قویہ جق اہل واربابی در . برطیبیک واقف اولدینی سرانژہ سائرلری واقف اولہماز . او ، اوتوز قرق سنہدہ اوفنی تحصیل ایتدی . حیاتی اویولدہ فدا ایتدی . بتون سرانژینی اوکرندی .

علمادہ بویلہ . شریعت جایلہ قیلدن دہا انجہ دکلہ در ؟ برطاقم احکام شرعیہ ، مسائل دینیہ اقتدارہ کورہ ، مخاطبک حائثہ کورہ ، زمانک ایجاباتنہ کورہ سویلنیر ، او یولدہ تفہیم ایدیایر . علمایہ حسن ظن اولملی . علمادہدہ خیانتک کورولورسہ سلامت نردہہ قالیر ؟ بوجہتہلہ ہرشی اہانہ مراجعتلہ حل اولنور . نزاع و نفاق امتی محو ایدر ، ممالکتی خراب ایلر .

شیمدی بر کرہ دوشونہلم ، ممالک اسلامیہ بی سکر یوز سنہدنبری استیلا ایدن آفتلری ملاحظہ ایدلم ! قوجہ اندلس دواتی نہ اولدی ؟ نہ حالہ کلدی ؟ صوکرآ آسیا جہتی : او بخارالر ، او سمرقندلر ، طاشکندلر ... ایشتہ لایعد ولا یحیی میلیونلر جہ نفوسک مسکنی ، لایتناہی عالمک منشأی ... بخارا ، مروہ شہرلری ... آسیای وسطایہ طوغرو کیت . بو کون ، باق نہ حالہ کلشالردر ؟ ہپ نصارانک التئدہدر . نیچون بو حالہ کلش ... صوکرآ طاغستان جمعی نصل محو اولدی ؟ قریم ، قزان ، بو قدر تاتارلر بردوات نصرانیہ نک ملوک کی در . اونلردن کچ . تونس ، جزائر ، مصر ... صوکرآ او بوسنہلر ، ہر سکر ... ہانکی برینی تعداد ایدلم ؟

بونلرنہ اولدی ؟ نہ حاللرہ کلدی ؟ نہ دن در بونلر ؟ ہپ اتفاقسز لقدن ؟ ہپ کورہ نک بلاسی ! باشدہ اولانلر کندی منفعتی دوشنور . دیگرلری دہ مداہنہ ایدر . بو کورہ نک بلاسی بتون ممالک اسلامیہ بی استیلا ایتمز . اویلہ بردرد در مانسوز بزی محو واضمحلالہ سوق ایتمز . بتون اواقوام متمدنہ اسلامیہ نک اسملری دیلار دہہ قالمش . وقایعی تاریخلردہ اوقویوروز . یقین زمانلردہ تونس ، جزائر مثلاً ، نہ حالہ کیرمش ؟ نہ دن فرانسہ دولتک ادارہ سنہ کچمش ؟ اوراسی من القدیم مقرر اسلامدر . حالا اہالیسی مرکز خلافتلہ رابطہ سنی کسمیورلر . بونچہ ممالک ، بونچہ بلدان ، بونچہ اقالم ... ہپ بو اتفاقسزلق یوزندن محو اولوب کتدی . اتحاد یوق . قوہ اسلامیہ نہ دن تدنی ایدیور ؟ چونکہ اتفاق فکریوق . دارمہ داغین اولمشز . الذبیوک مہارتمز تفرقہ جیلقدہ . اتحاد ایدرک ترقیہ چالیشمق بزدہ یوق . براز کند مزدہ برقوت حس ایدر ایتمز آل سکا بر فرقہ ، آل سکا بر تفرقہ ! هیچ کیمسہ ایلہ کچنہمیز . چونکہ کچنہمکہ نیتمز یوق . آیریلق قولای ، فقط وخامت انکیز . اتحاد کوچ ، فقط لطافت پذیر . ہر شیدہ جدیت لازم . فعلیات لازم . قوری دیندارلق پارہ ایتمز .

۳۶۱ نجی صیغہدہ کی کلہلرک طوغروسی شویلہدر : یاشا . اوکجہ